

Література

1. Діти знаходяться під загрозою через поновлення насильства на сході України. URL: [ttp://www.unicef.org/ukraine/ukr/media_27855.html](http://www.unicef.org/ukraine/ukr/media_27855.html) (дата звернення: 05.02.2023).
2. Про ратифікацію Факультативного протоколу до Конвенції про права дитини щодо участі дітей у збройних конфліктах: Закон України від 23 червня 2004 р. № 1845–IV. URL: http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/995_795 (дата звернення: 05.02.2023).
3. Trafficking in Persons Report (june, 2016). URL: www.state.gov/j/tip (дата звернення: 05.02.2023).

УДК 347.22(043.2)

Шумило Ю., здобувач вищої освіти
першого (бакалаврського) рівня,
Київський національний університет імені Тараса Шевченка,
м. Київ, Україна
Науковий керівник: Вишновецька С.В., д.ю.н., професор

МЕДІАЦІЯ ЯК СПОСІБ УБЕЗПЕЧЕННЯ ВИНИКНЕННЯ СИНДРОМУ ВІДЧУЖЕННЯ ВІД ОДНОГО З БАТЬКІВ

Серед спорів, що виникають між подружжям в межах сімейних відносин, значне місце займають спори за участі дитини, зокрема, щодо встановлення місця проживання дитини, участі у вихованні дитини батька/матері або діда/баби, позбавлення батьківських прав, відібрання дитини тощо. За своєю природою такі конфлікти є індивідуальними й відрізняються від інших сімейних спорів тим, що першочергова увага при розгляді приділяється якнайкращому забезпеченню інтересів дитини згідно з ч.1 ст. 3 Конвенції ООН про права дитини [1].

Важливою частиною сімейних спорів є емоційна складова, через що сторонам складно дійти консенсусу й знайти раціональне вирішення проблем, наприклад, під час розлучення. Більше того, конфлікти беззаперечно впливають на психологічний стан дитини й можуть негативно вплинути на її майбутній емоційний розвиток.

Одним з травматичних явищ, яке може супроводжувати розлучення, є синдром батьківського відчуження (англ. *Parental alienation syndrome*). Термін введений доктором медицини Річардом А. Гарднером у 1985 році для опису симптомів, які проявляють діти, що відмовляються від спілкування з одним із батьків через маніпуляції з боку іншого. Зокрема, вчений у своїй праці «Синдром батьківського відчуження: минуле, сьогодні та майбутнє» дає таке визначення синдрому: «це дитячий розлад, який виникає, в більшості, в контексті сімейних спорів про опіку над дітьми і є результатом нав'язування дитині ворожих настроїв щодо

одного з батьків». Незважаючи на те, що позначення Гарднером процесів відчуження як «синдрому» залишається суперечливим серед психіатрів, психологів і терапевтів, концепція знаходить відображення у практичній площині [2].

Це питання безпосередньо корелюється із сімейними спорами і у низці країни має цілком практичне застосування. Так, суддя (у відставці) Єрусалимського суду у сімейних справах, Філіп Маркус, впродовж вебінару на тему «Відчуження батьків як психологічне насильство над дітьми» окреслив особливості синдрому: (1) це дія одного з батьків, яка змушує дитину без будь-якої правомірної причини відмовитися від контактів із другим з батьків; (2) полягає в необґрунтованих звинуваченнях щодо одного з батьків або інших членів сім'ї; (3) може бути навмисним, виникати внаслідок психічного розладу або болісного реагування на розрив між батьками; (4) відчуження слід відрізнити від адекватної реакції дитини на відсутність батьківської турботи та погане ставлення відчужених батька чи матері; (5) внаслідок синдрому дитина може страждати від порушення самоідентифікації, низької самооцінки та мати психологічні травми, які можуть зберегтися в дорослому житті. Таким чином, синдром відчуження одного з батьків є формою психологічного насильства, яке полягає у розлуці дитини з одним із батьків, внаслідок нав'язування їй необґрунтованих звинувачень щодо одного з батьків (або членів сім'ї) іншим [3].

Законодавство деяких іноземних держав передбачає нормативне закріплення заборони відчуження від одного з батьків, зокрема, в законодавстві Бразилії закріплена дефініція відчуження, яке є підставою для зміни опіки над дитиною. Натомість у Великій Британії створена окрема Служба консультацій і підтримки судів у справах дітей і сімей, яка допомагає судам оцінити та ідентифікувати відчуження для прийняття обґрунтованого рішення щодо найкращих інтересів дитини [4].

Нормативне закріплення механізму забезпечення (запобігання) такої проблеми в законодавстві України відсутнє. Поряд з тим, що в Сімейному кодексі України закріплена відповідальність за перешкоду у спілкуванні з дитиною, проте, національна правова система не містить прямих норм, які могли б забезпечити від виникнення синдрому відчуження від одного з батьків. Враховуючи той факт, що для національних судів це нове явище, останні не можуть перевірити його наявність чи відсутність в межах розгляду сімейних спорів. Тут, зокрема, можна говорити про відсутність популяризаційних (освітніх) програм для суддів, які б розкривали проблемні аспекти та наслідки виникнення у дитини синдрому відчуження від одного з батьків. Це у свою чергу не сприяє врахуванню найкращих інтересів дитини при вирішенні сімейних спорів.

Враховуючи стан правого регулювання та правозастосування національними судами у цій сфері одним із ефективних способів

убезпечення виникнення синдрому відчуження одного з батьків може стати сімейна медіація. Найважливіше те, що альтернативне врегулювання суперечок із залученням посередника враховує психо-емоційне навантаження сторін та дитини під час вирішення конфлікту. На відміну від судового розгляду спору, де дитина знаходиться в конфліктному середовищі, в якому кожен з батьків намагається перетягнути її на свою сторону, медіація забезпечує мирне врегулювання суперечок з урахуванням найкращих інтересів дитини. У ході альтернативного вирішення спору сторони ухвалюють рішення, яке влаштовує обох, що сприяє збереженню нормальних відносин в майбутньому. Таким чином, за допомогою медіації можна врегулювати такі питання, як місце проживання дитини та участь у її вихованні, що, в свою чергу, запобігає можливості виникнення синдрому відчуження від одного з батьків.

Література

1. Конвенція ООН про права дитини від 20 листопада 1989 року. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_021#top.
2. Річард А. Гарднер. Синдром відчуження одного з батьків: минуле, сьогодення та майбутнє. 2002 р. URL: <http://richardagardner.com/ar22>.
3. Відчуження одного з батьків другим – це психологічне насилля над дитиною. URL: <https://supreme.court.gov.ua/supreme/pres-centr/news/1058503/?fbclid=IwAR2uRWAXYS8S1ngxKclgsDHh7-AaMr6kqhBA0bYNVsUQW97o0hkR5IK0gYE>.
4. Wikipedia. Parental alienation. URL: https://en.wikipedia.org/wiki/Parental_alienation#cite_note-marchetti-12.

УДК 331:335.01(043.2)

Юнацький М.О., к.е.н., доцент,
Андріяшевський А.Г., здобувач вищої освіти
першого (бакалаврського) рівня,
Донецький державний університет внутрішніх справ,
м. Кривий Ріг, Україна

НОВАЦІЇ РЕГУЛЮВАННЯ ТРУДОВИХ ВІДНОСИН В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ

Війна з рф серйозно вплинула на всі аспекти життя України, особливо на трудові відносини. Кожен з нас повинен докладати значно більше зусиль, ніж зазвичай, щоб продовжувати працювати на своїй посаді в цей важкий період. Це необхідно для стабілізації економіки країни, задоволення нагальних потреб військових і цивільного населення та вирішення кадрової кризи. Оскільки за цей час до Кодексу законів про